

PETO MNENJE O SLOVENIJI Povzetek in priporočila

Svetovalni odbor o Okvirni
konvenciji za zaščito
narodnih manjšin

Sprejeto 18. maja 2022

ACFC/OP/V(2021)9

Objavljeno dne 22/09/2022

Sekretariat Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin
Svet Evrope
F-67075 Strasbourg Cedex
Francija

www.coe.int/minorities

Področje uporabe

1. Slovenija je Okvirno konvencijo ratificirala leta 1998 in še naprej uporablja njene določbe za madžarsko in italijansko narodno manjšino ter romsko narodno manjšino. Od takrat je Slovenija še dodatno razvila svojo politiko do narodnih manjšin. Vendar pa uradno priznanje, ki so ga zahtevali predstavniki nemško govoreče etnične skupnosti ter albanske, bošnjaške, hrvaške, makedonske, črnogorske in srbske narodne skupnosti kot narodnih manjšin, ni bilo doseženo.

Spodbujanje popolne in učinkovite enakosti

2. Število romskih naselij brez dostopa do javnih storitev (voda, elektrika, sanitarna oskrba) se od leta 2017 ni zmanjšalo. V nekaterih delih Slovenije neustrezni bivalni pogoji v segregiranih naseljih še vedno ovirajo vključevanje Romov v družbo ter negativno vplivajo na kakovost življenja in dostop do pravic narodnih manjšin. Nujno je treba zagotoviti dostop do osnovne infrastrukture in dostop do zasebnih ali javnih/socialnih stanovanj.

Medkulturni dialog in medsebojno spoštovanje

3. Za spodbujanje medkulturnega dialoga je potreben celovit pristop, zlasti na področjih izobraževanja (učni načrti, usposabljanje učiteljev, izobraževalno gradivo), kulture in medijev. V rednem izobraževanju in širši družbi bi bilo treba zagotoviti več informacij o manjšinskih skupnostih v Sloveniji, njihovi zgodovini, kulturi in prispevku k družbi.

Sovražni govor in kazniva dejanja iz sovraštva

4. Število pritožb zaradi primerov sovražnega govora in etnične nestrpnosti se je povečalo. Organi oblasti bi morali okrepiti prizadevanja za boj proti stereotipom in predsodkom o manjšinskih skupnostih, ki so izpostavljene sovražnemu govoru. Obsoditi je treba vse primere sovražnega govora in

protimanjšinske retorike v javnem in političnem diskurzu ter učinkovito preganjati in kaznovati dejanja iz sovraštva.

Mediji

5. Javni radio in televizija oddajata programe v madžarskem, italijanskem in romskem jeziku. Vendar sta trajanje in pogostost oddajanja v madžarščini razmeroma omejena, v romščini pa zelo kratka, zato bi ju bilo treba podaljšati. Poleg tega morajo javni mediji zagotoviti ustrezno televizijsko in radijsko oddajanje v jezikih drugih manjšinskih skupnosti, programi pa morajo vsebovati informacije o njih, da bi prispevali h koheziji in medsebojnemu razumevanju.

Uporaba manjšinskih jezikov pri upravnih in sodnih organih

6. Madžarski in italijanski jezik se uporabljata v stikih z lokalnimi organi oblasti in pred sodnimi organi. Da bi odpravili praktične pomanjkljivosti, bi bilo treba zaposliti več javnih uslužbencev, ki obvladajo ta dva jezika. Poleg tega bi se morali organi oblasti posvetovati z romsko narodno manjšino o njihovih potrebah glede uporabe romskega jezika v stikih z organi oblasti.

Učinkovit dostop do izobraževanja za Rome

7. Organi oblasti so sprejeli ukrepe za povečanje vpisa romskih otrok v predšolsko vzgojo. Vendar je vključenost Romov v vrtec še vedno nižja od povprečja v celotni populaciji.

Poučevanje manjšinskih jezikov, usposabljanje učiteljev in izobraževalno gradivo

8. Izobraževanje v italijanskem jeziku je še vedno na voljo na vseh stopnjah. Madžarščina se poučuje pri dvojezičnem pouku s slovenščino, vendar prevladuje soglasje, da je treba ta izobraževalni model izboljšati, tudi z usposabljanjem učiteljev, ki bodo znali poučevati v madžarščini.

PRIPOROČILA

9. Svetovalni odbor meni, da bi lahko te sklepne ugotovitve in priporočila služili kot podlaga za resolucijo, ki jo bo sprejel Odbor ministrov v zvezi z izvajanjem Okvirne konvencije v Sloveniji.

10. Organi oblasti naj upoštevajo podrobne ugotovitve in priporočila iz tega mnenja Svetovalnega odbora. Za nadaljnje izboljšanje izvajanja Okvirne konvencije bi morali sprejeti zlasti naslednje ukrepe:

Priporočila za takojšnje ukrepanje

11. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj zagotovijo dostop do pitne vode, sanitarne oskrbe in elektrike v zadevnih romskih naseljih, spodbujajo enake možnosti za Rome glede dostopa do zasebnih in javnih/socialnih stanovanj ter Romom iz naselij, katerih legalizacija ni mogoča, ponudijo ustrezna stanovanja.

12. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj se borijo proti stereotipom in predsodkom o manjšinskih skupnostih, ki so izpostavljene sovražnemu govoru, tudi s kampanjami ozaveščanja v posameznih skupnostih, ter javno obsodijo protimanjšinsko retoriko ter učinkovito preganjajo in kaznujejo vse primere sovražnega govora, tudi v javnih in političnih razpravah.

13. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj spodbujajo ozaveščenost, spoštovanje in razumevanje vseh manjšinskih skupnosti, med drugim s pregledom učnih načrtov, z usposabljanjem učiteljev, izobraževalnim gradivom in javnim delom medijev ter z zagotavljanjem namenskih sredstev za medkulturne dejavnosti.

Dodatna priporočila¹

14. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj okrepijo pravno varstvo nemško govoreče etnične skupnosti in novih narodnih skupnosti ter razmislijo o tem, da jim omogočijo dostop do ustavno zaščitenih manjšinskih pravic in razširijo polno uporabo Okvirne konvencije na osebe, ki pripadajo tem skupnostim.

15. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj za vsako zadevno manjšinsko skupnost uvedejo in trajno podpirajo kulturni program, ki ga predlagajo njeni predstavniki, ter zagotovijo višja sredstva, vključno s sredstvi za kritje upravnih in operativnih stroškov.

16. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj sprejmejo ukrepe za povečanje trajanja in pogostosti oddajanja v madžarskem in romskem jeziku v javnih medijih ter naj še naprej podpirajo oddajanje v italijanskem jeziku, vključno z reševanjem pomanjkanja italijansko govorečih novinarjev; svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj zagotovijo, da bodo javni mediji zagotovili ustrezno televizijsko in radijsko oddajanje v jezikih drugih manjšinskih skupnosti.

17. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj si v sodelovanju s predstavniki romske narodne manjšine in zadevnimi družinami še bolj prizadevajo, da bi romski otroci

bolj obiskovali predšolsko vzgojo v okviru rednega izobraževanja.

18. Svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj zagotovijo ustrezno usposabljanje učiteljev za poučevanje v madžarskem jeziku; svetovalni odbor poziva organe oblasti, naj uvedejo poučevanje hrvaščine, nemščine in srbščine kot manjšinskih jezikov ter se posvetujejo s predstavniki drugih novih narodnih skupnosti o njihovih potrebah glede izobraževanja v manjšinskih jezikih.

Nadaljnji ukrepi na podlagi teh priporočil

19. Svetovalni odbor spodbuja organe oblasti, naj po objavi tega petega mnenja organizirajo dogodek za nadaljnje ukrepanje. Meni, da bi bil koristen nadaljnji dialog za pregled ugotovitev in priporočil iz tega mnenja. Svetovalni odbor je poleg tega pripravljen pomagati organom oblasti pri iskanju najučinkovitejših načinov izvajanja priporočil iz tega mnenja.

¹ Naslednja priporočila so navedena po vrstnem redu ustreznih členov Okvirne konvencije.

Svetovalni odbor pri Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin je neodvisno telo, ki Odboru ministrov Sveta Evrope pomaga pri ocenjevanju ustreznosti ukrepov, ki so jih pogodbenice Okvirne konvencije sprejele za uresničevanje v njej določenih načel.

Okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin, ki jo je Odbor ministrov Sveta Evrope sprejel 10. novembra 1994 in je začela veljati 1. februarja 1998, določa načela, ki jih morajo države spoštovati, in cilje, ki jih morajo doseči, da bi zagotovile varstvo narodnih manjšin. Besedilo okvirne konvencije je na voljo v angleščini in francoščini ter med drugim v slovenščini, hrvaščini, nemščini, madžarščini, italijanščini, romščini, srbsčini in drugih jezikih.

Celotno mnenje, objavljeno v angleščini in francoščini, vsebuje oceno svetovalnega odbora, ki temelji na informacijah iz petega poročila o stanju, drugih pisnih virih ter informacijah, ki jih je svetovalni odbor pridobil od vladnih in nevladnih sogovornikov med svojim obiskom v Sloveniji od 11. do 14. oktobra 2021.

Povzetek ugotovitev in priporočila, prevedena v slovenščino, so na voljo tudi na naslednji spletni strani:

www.coe.int/minorities

Svet Evrope je vodilna organizacija za človekove pravice na naši celini.

Sestavlja jo 46 držav članic, od tega vse članice Evropske unije.

Vse države članice Sveta Evrope so podpisale Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, ki je bila zasnovana za zaščito človekovih pravic, demokracije in pravne države.

Evropsko sodišče za človekove pravice spremlja izvajanje Konvencije v državah članicah.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE